

Nuorisopalvelut

2024

Nuorten apuna, tukena
ja ongelmia ratkomassa

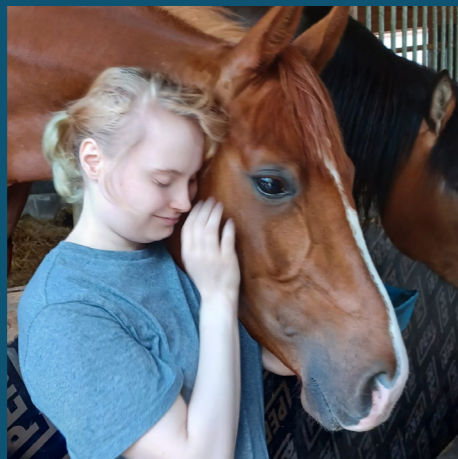
Sisältö

- 5 Johdanto
- 6 Vuosi 2024 numeroina
- 8 Alue ja koulunuorisotyö: Härö-ryhmä puuttuu häiriökäyttäytymiseen eteläisessä Lahdessa
- 10 Etsivä nuorisotyö: Nuoret tarvitsevat tukea ja kannattelua aiempaa enemmän
- 14 Harrastustoiminta: Kavereita & kakkua -ryhmä taklaa yksinäisyyttä
- 16 Jalkautuva ehkäisevä päihdetyö: Vapekaupoissa kopioidaan alamaailman huumebisnestä
- 18 Jengityö: Kohderyhmänä rikoksilla oireilevat nuoret
- 22 Monikulttuurinen nuorisotyö: Vähemmistöstressi näkyy monikulttuurisessa nuorisotyössä
- 24 Mukkulan nuorisotila: Harmia ja haasteita, mutta myös hyviä hetkiä
- 25 Oppivelvollisuuden tuki: Moni nuori kipuilee alavalintojen kanssa
- 26 Seksuaalikasvatus ja -neuvonta: Tieto tuo turvaa ja lisää ymmärrystä seksiasioissakin
- 30 Starttivalmennus: Olivia sai apua masennukseen ja syömishäiriöön

Kuvat: Lahden kaupunki / Lassi Häkkinen, Juha-Pekka Huotari, Ilari Lehtinen, Juri Rings ja nuorisopalveluiden henkilöstö

2024

Johdanto

Meillä on ollut jo vuosikymmenten ajan tapana kertoa nuorten hyväksi tekemästämme työstä kausijulkaisussa, jota myös toimintakertomukseksi on kutsuttu. Julkaisua läpileikkaava teema on vaihtunut vuosittain, ja esimerkiksi edellisessä julkaisussa kuvasimme lahtelaista nuorisotyötä osallisuuden näkökulmasta.

Tällä kertaa haluamme kertoa työstämme nuoruuden nurjemmalla puolella. Kerromme nuorten kohtaamista haastavista elämäntilanteista, joihin olemme tarjonneet apua ja tukea. Nostamme esiin myös nuorten parissa ilmenneitä ongelmia, joita olemme olleet ratkomassa. Tekstien takana on eri työmuotoja edustavat nuorisotyön ammattilaiset itse. Oman tarinansa jakaa rohkeasti myös yksi asiakasnuoristamme.

Useimmat nuorisopalveluiden vuodesta 2024 kertovat tekstit ovat sävyiltään synkkiä. Toisaalta melkoisen synkkiä ovat olleet myös erilaiset nuorten hyvinvointia peilaavat mittarit, tilastot ja tutkimukset viime vuosilta; niin valtakunnallisesti kuin paikallisesti. Yhdessä nämä muistuttavat siitä, että nuoruuden ja aikuisuuden välinen matka ei aina kulje tien aurinkoisella puolella.

Me nuorisotyön ammattilaiset kuljemme kuitenkin nuorten rinnalla, autamme, tuemme ja puutummme erityisesti silloin, kun matkalla on enemmän varjoja kuin valoa tai se on vaarassa johtaa syrjään. Tässä sinulle esimerkkejä niistä.

Avartavia lukuhetkiä!

Lahden kaupungin nuorisopalvelut

2024 vuosi numeroina

*tavoite

267 520 Osallistuja- ja asiakasmäärä
/*210 000

4.5 Asiakaspalautteiden ka.
/*4.1

214 Työllisyyspalveluita käyttävien
nuorten määrä
/*250

830 Suunnitelmallisesti tuettujen
nuorten määrä
/*680

4.7 Asiakastytyväisyyskyselyn ka.
suunnitelmallisesti tuetuista
/*4.2

66% Työllisyyspalveluita käyttävien
nuorten sijoittuminen
/*50%

Alue- ja koulunuorisotyö:

Härö-ryhmä puuttuu häiriökäyttäytymiseen eteläisessä Lahdessa

Kello soi. Välitunti on käynnissä. Nuorisoporukka hengaa biljardipöydän äärellä ja porukasta kuuluu kiroilua ja kaverin läpsimistä. Osalla homma on mennyt jo painiksi jälleen kerran. Välitunnin päättyessä osa nuorista ei suostu lähtemään tunnille vaan jää vessaan vapettamaan ja lintsaamaan. Nuorisotyöntekijä ottaa nuorten nimet ylös ja vie nuorten asian häiriökäyttäytymistä ehkäisevään ryhmään.

Häiriökäyttäytymistä ehkäisevä ryhmä eli härö-ryhmä on perustettu Lähteen monitoimitalossa yhteistyössä kouluhenkilökunnan ja nuorisotyön tiimin kanssa. Ryhmän tavoitteena on luoda turvallinen koulu- ja vapaa-ajan ympäristö kaikille nuorille. Härö-ryhmässä tuodaan viikoittain esille erilaisia häiriökäyttäytymistilanteita, kuten väkivaltatilanteita. Akuutteihin tilanteisiin puututaan välittömästi, mutta joissakin tapauksissa ratkaisuja joutuu pohtimaan moniammatillisesti.

Härö-ryhmässä on luotu selkeät toimintamallit siihen, millä tavalla häiriökäyttäytymistä ennaltaehkäistään tai miten siihen puututaan. Muun muassa välitunteja voidaan evätä nuorilta, ja huoltajapalavereja pidetään matalalla kynnyksellä. Nuorisotilan toiminnassa häiriökäyttäytymisestä voi saada porttikiellon. Näissäkin tapauksissa ollaan huoltajiin yhteydessä ja mietitään jatkotoimenpiteitä yhteistyössä huoltajien ja perheiden kanssa.

Häiriökäyttäytymisen ennaltaehkäisyä ja häiriökäyttäytymiseen puuttumista on edistetty alueella myös laajemmin. Alueella toimivassa asuinalueverkostossa kokoontuu useita alueen toimijoita, kuten koulujen oppilashuoltoryhmien edustajia, rehtoreita, nuorisopalvelujen edustajia sekä kolmannen sektorin toimijoita. Verkostossa tuodaan esille alueella erityisesti nuorten keskuudessa nousseita ilmiöitä. Negatiivisiin ilmiöihin pyritään löytämään käytännön ratkaisuja, kun taas positiivisia ilmiöitä pyritään vahvistamaan.

Nuoret itse eivät ole ongelma, mutta häiriökäyttäytymiseen pitää puuttua. Kaikilla tulee olla hyvä ja turvallinen olo niin koulussa kuin vapaa-ajalla."

Savu Ahlqvist ja Toni Ovaskainen

Nuorisopalvelut on laajentanut toimintaansa alueella niin koulupäivän aikana kuin vapaa-ajallakin asuinalueverkostossa nousseiden ilmiöiden ja tarpeiden perusteella. Aukioloaikoja on pidennetty ja nuorille on tarjottu "järkevää" tekemistä koulupäivän jälkeen. Tällä on pyritty ehkäisemään häiriökäyttäytymistä.

Härö-ryhmän toiminta-ajatus on, että nuoret itse eivät ole ongelma, mutta häiriökäyttäytymiseen pitää puuttua. Kaikilla tulee olla hyvä ja turvallinen olo niin koulussa kuin vapaa-ajalla.

Savu Ahlqvist,
aluenurisonohjaaja, eteläinen alue
Toni Ovaskainen,
koulunuorisotyöntekijä, Lähteen koulu

Etsivä nuorisotyö:

Nuoret tarvitsevat tukea ja kannatteluaiempaa enemmän

Etsivään työhön ohjautuvien nuorten kuntoisuus on heikentynyt ja heidän elämäntilanteensa ovat entistä monimutkaisempia. Sekä työntekijöitä että nuoria haastoivat erityisesti jonot sosiaali- ja terveystalveluihin sekä pitkät käsittelyajat. Opiskeluun, työhön tai asumiseen liittyvän avun lisäksi yhä useampi nuori kaipasi kannatteluai odottaessaan pääsyä muiden tarvitsemiensa palveluiden piiriin.

Etsivä nuorisotyö tavoitti viime vuonna jälleen suuren joukon nuoria aikuisia, jotka elävät hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Ihanaa ja ilahduttavaa on se, kuinka nuoret ottavat itse meihin suoraan yhteyttä ja kuinka meidän saavutettavuutemme on hyvällä mallilla vuosi vuodelta. Avuntarvitsijoita on niin paljon, että elämme työarkea koko ajan sillä kynnellä, muodostuuko nuorista jonoa meidän palveluumme, kuten monissa muissakin palveluissa tapahtuu. Kirjolla olevat nuoret ja nuorten moninaisuus on se, joka näkyy nuorisotyön kohderyhmässä tänä päivänä. Vaikka vuodesta toiseen tietyt asiat toistuvat nuorten aikuisten maailmassa, herättävät suurta huolta myös monet uudet, tästä ajasta nousevat ilmiöt.

Etsivään työhön ohjautuvien nuorten kuntoisuus on huonontunut kuluneiden vuosien aikana entisestään ja nuorten elämäntilanteet ovat entistä monimutkaisempia. Mielenterveyden ongelmat, päihteidenkäyttö, raaistunut väkivallan käyttö, ympäröivän maailman ja "huonojen uutisten" aiheuttama loputtomalta tuntuva tuskatulva ahdistaa monia nuoria ja luo turvatonta ilmapiiriä.

Nuorten tavoittaminen ja saattaminen tarvittavien palveluiden piiriin on aikaa vievää.

Harvoin nuori, joka tulee etsivään työhön ensitapaamiselle, on yhden asian kanssa liikenteessä. Asiat ja ongelmat ovat usein kasaantuneet pitkään joidenkin nuorten kohdalla. Silloin nuorten prosessit venyvät pitkiksi ja vaativat ajoittain työparimaistakin työtettä.

Nuorten aikuisten elämässä pinnalla olevia asioita on runsaasti. Niin nuoren kuin työntekijänkin kärsivällisyys voi olla joskus kovilla, kun pitkät hoitojonot, käsittelyajat sekä ensi tapaamisen odottaminen sote-talveluihin syö jo valmiiksi väsyneen nuoren mielen hermoja. Kelan kanssa joudutaan "veivaamaan" ja nuorten sanoin sietämään sitä "pompotusta" joka tuntuu olevan vääjäämätöntä. Terveystalveluun palveluissa olevien nuorten tilanteet ovat ajoittain erittäin monimutkaisia. Kysymyksiä nousee esiin nuorten tapaamisissa. Kuka onkaan oikea hoitava taho? Miten sinne pääsee? Ja ennen kaikkea, milloin sinne pääsee? Oikean hoitotahon tiedotus on nuorten kokemana epäselvää ja kokemus voi olla se, ettei saa palvelua ollenkaan tai tilanne ei alun jälkeen lähde etenemään toivottuun suuntaan. Hoitoketjujen katkeaminen on hyvin tavallista syystä ja toisesta.

Jokainen tarvitsee elämässä joskus kannustusta ja rohkaisua sekä kannatteluai jaksukseen eteenpäin."

Jouni Metso

Kun nuorten avuntarve on kaiken lisäksi terveydenhuollon suuntaan moninainen, kuten päihde ja mielenterveyden kanssa kamppailevilla nuorilla on, tämä ruokkii nuorissa toivottomuutta ja näköalattomuutta nuorten elämässä entisestään.

Kannatteluai viikosta toiseen on työntekijöille tavallista ja palvelusta toiseen siirtymisen välinen aika tuntuu ajoittain kohtuuttoman pitkältä erityisesti niiden nuorten kohdalla, jotka ovat jo kokeneet monta kertaa ennenkin sen, kuinka heidän kannaltansa tärkeimpiin palveluihin ei pääse ajoissa. Tätä ei helpota yhtään nuorten haasteet omassa mielenhyvinvoinnissa, toiminnanohjauksessa ja asioiden hahmottamisessa. Työntekijän näkökulmasta katsottuna nuorten elämässä sattuu ja tapahtuu paljon juuri tapaamisten välisenä aikana. Tapaamiset nuorten kanssa ovatkin joskus se hetki, kun aloitetaan tulipalojen sammutustyöt. Nuorten arki voi olla hyvinkin sekavaa, kun mieli on jo valmiiksi sekaisin. Psykoterapia kontakteja löytyy useammalta noorelta, onneksi. Eräs psykiatrinen sairaanhoitaja totesi puhelimesta, kuinka tämä työ on niin vaikeaa, koska me tapaamme nuorta niin harvoin, niin te siellä nuorisotyössä tunnette sen tyyppin tilanteen paremmin kuin me. Kerran kuussa keskustelu ei kaikille nuorille riitä, onneksi etsivä ehtii tavata nuorta tarvittaessa useammin. Nuorten itsetuhoisuus on ilmiönä vahvasti esillä niin nuorten puheissa kuin paikallisissa uutisissakin.

Kouluun hakeminen, töiden etsiminen ja asunnon löytäminen ovat asioina olleet myös vahvasti esillä syksyn 2024 aikana. Nuorten tukien leikkaaminen ja talouden kiristyminen on kiristänyt myös nuorten elämäntilannetta entisestään. Asuntojen etsimistä ja löytämistä kohtuulliseen vuokrahintaan on tehty useamman nuoren kanssa kuluneen vuoden aikana. Moni on muuttanut Lahdesta pois isommille kirkoille paremman työnhakutilanteen ja tietyn koulutuksen perässä. Vastaavasti Lahti tuntuu vetävän myös vuodesta toiseen nuoria muuttajia puoleensa, joista osa tarvitsee paljonkin tukea tänne asettumisessa jo pelkästään siitä syystä, kun ei tunne Lahdesta ketään. Koulu- ja opiskelupaikkoja kyllä löytyy ja niihin haetaan ja jopa päästäänkin, mikä on hieno asia. Sen oikean paikan löytäminen on ehkä se vaihe, johon on hyvä uhrata riittävästi aikaa nuoren kanssa työskennellessä, että nuori pääsisi lähemmäs sitä omaa juttua, jota ehkä haluaa isona tehdä.

Työllisyyspalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeässä asemassa. Joidenkin nuorten elämäntilanteet ovat enemmänkin kaaoksen hallintaa kuin perus työhakusuunnitelman tekemistä. Sitten ollaan siinä tilanteessa, että mietitään yhteistyöpalaverissa viranomaisten kanssa, mikä on kenenkin ensisijainen palvelu, jota tässä ja nyt tarvitsee.

Osa työelämään suuntaavista nuorista käyttää upeasti aikaa ja vaivaa hyvän cv:n tekemiseen ja työnhakuprosessiin hakiessaan jopa useampaa kymmentä paikkaa oma-aloitteisesti.

Sekään ei ole aina nuoresta itsestäänkin kiinni, kun töitä ei löydy. Töiden saaminen tuntuu olevan tässä ajassa vaan entistä vaativampaa, varsinkin jos olet syystä tai toisesta omassa elämässä jo takamatkalla verrattuna muihin.

Etsivää nuorisotyötä tekevällä palveluohjaajalla tulee olla työkalupakissaan monipuolisia työkaluja, joita voi hyödyntää nuoren kanssa tehtävässä työssä.

Tietoa ja ymmärrystä nuorten asioista ja erilaisista elämäntilanteista voi työntekijällä olla paljonkin, mutta olemassa on myös monia hyviä menetelmiä, joita voidaan hyödyntää, tarjota ja toteuttaa nuoren kanssa. Yksinäisyystyöskentely, seksuaalineuvonta, lyhyttrapiatyöskentely, ratkaisukeskeiset menetelmät ja muita vaihtoehtoja löytyy. Nuorten kanssa keskusteluissa nousee usein pinnalle arkisten asioiden hoitaminen ja nuoren oman toiminnan ohjauksen tukeminen. Miten "selvitä" tavallista asioista, joita päivän aikana tulee vastaan, kuten ADHD siivouskalenteri tai ylipäättänsä asioiden kirjoittaminen kalenteriin, jotta ajan hallinta arjessa olisi helpompaa. Tarkkaamattoman nuoren ihmisen arki voi tuntua joskus hyvin hektiseltä ja samalla pitkästyttävän tylsältä.

Samalla nuori kantaa huonoa omatuntoa siitä, kun monta asiaa jää päivittäin kesken eikä saa mitään tehtyä kunnolla loppuun asti. Kuten eräs nuori sanoi, yhtä vaikeaa kun on asioiden aloittaminen, on myös niiden lopettaminen. Päivittäiset rutiinit, hyvä itseluottamus ja itselleen nauramisen helppous auttaa jo pitkälle.

Kun maailma myllertää, ihminen tarvitsee turvallista arkea ja maadoituspisteitä, joista turvallinen arki koostuu. Tässä ajassa eletään turvatonta ja nopeiden muutosten aikaa, mikä näkyy myös lasten ja nuorten maailmassa. Elämän hektisyys ja nopearytmisyys tuntuu ylikorostuvan joidenkin nuorten elämässä päämäärättömänä todellisuudesta pakenemisena ja monioireisena pahoinvointina. Ikään kuin vaihtoehtoja elämän suunnaksi ei olisi olemassa. Vai onko niitä vaihtoehtoja jopa liikaakin? Mitä minä oikeasti haluan ja kuka minä oikeasti olen? Syy ei ole siinä, etteikö vaihtoehtoja olisi. Jokainen tarvitsee elämässä joskus kannustusta ja rohkaisua sekä kannattelua jaksukseen eteenpäin. Jokainen tarvitsee joskus tukea ja apua ottaakseen seuraavan tukevan askeleen eteenpäin. Arjenhallinta ja turvallisen elämän maadoituspisteet puuttuvat joiltakin kokonaan.

Joskus nuoren elämä on kuin ajolehtiva ajopuu, joka menee virran mukana. Vaikeaa on saada elämän syrjästä kiinni, jos ei tiedä oman lähtönsä syytä eikä matkansa määränpäättä. Turvalliset aikuiset puuttuvat monen nuoren elämästä ja monelta nuorelta puuttuu turvallinen kaveripiiri. Nuorille vertaisuus on kaikki kaikessa, moni nuori näin sen sanoittaa. Joskus seura tekee kaltaiseksi. Yksilön on vaikea nousta murisevaa laumaa vastaan ja uskaltaa sanoa oma mielipiteensä. Joskus maiseman vaihto voi olla nuoren viimeinen vaihtoehto, kun asiat on sössitty riittävän monta kertaa. Uusi alku uudessa kaupungissa ei ole aina ole ihannetta ja tunnu sen arvoiselta. Uusi alku uudessa kaupungissa tuo jo itsessään monta suurta muutosta kerrallaan: koulut, työt, kaverit, asuinympäristö, kaikki. Uudet alutkaan eivät ole helppoja, vaikka niitä usein kauan odotetaan.

Jouni Metso,
palveluohjaaja, etsivä nuorisotyö

Lukuja vuodelta 2024

- Yhteydenottoypyynnöitä nuorista tuli 725. Määrä on kasvanut joka vuosi vuodesta 2021 saakka.
- Tavoitettuja nuoria 351. Heidän kanssaan työskenneltiin tavoitteellisesti.
- Tavoitetuista nuorista suurin oli asiakkuudessa 1–12 kuukautta.
- Kontakteja 238. Heihin oltiin yhteydessä, mutta varsinaista asiakastyöskentelyä ei aloitettu.

Harrastustoiminta:

Kavereita & kakkua -ryhmä taklaa yksinäisyyttä

Tiirismaan yläkoulussa pyörii harrasteryhmä, jonka tarkoituksena on saattaa yhteen uusia ystäviä kaipaavat nuoret. Kavereita & kakkua -ryhmässä ystävystytään ja ratkotaan riitojakin leipomisen ja kokkailun lomassa.

Aloitin 2023 elokuussa Tiirismaan peruskoulun harrastustoiminnan ohjaajana ja sain yllättäen kuraattorilta ensimmäisen harrastustoiveen nuorille: ryhmä, johon uusia kavereita tarvitseva nuori voisi matalalla kynnyksellä tulla. Pyörittelin ideaa hetken mielessäni ja perustin sitten yläkoululaisten Kavereita & kakkua -ryhmän. Köksäluokka varaukseen ja ilmoittautuminen auki! ideana on tutustua toisiimme, kokata ja leipoa jotain helppoa yhdessä sekä pelata lauta- ja korttipelejä porukalla.

Sama ryhmä on jatkunut tänäkin vuonna. Seiskaluokkalaisten harrastustohjaus haastatteluissa suosittelin ryhmää niille, jotka kertoivat haluavansa uusia ystäviä. Ryhmää mainostan kohtaamispaikkana: voi tulla kokeilemaan ja päättää myöhemmin

”Olen nähnyt vihamiesten oppivan työskentelemään yhdessä ja uusien ystävyysuhteiden syntyvän.”

Saija Vaskisalo

osallistuuko viikoittain vai ei. Jotkut nuoret ovat tulleet ryhmään myös vanhempien tai kouluterveydenhuollon suosituksesta.

Osa ryhmäläisistä on tullut ryhmään vain, koska ovat kiinnostuneita köksästä, mutta sekin on hyvä! Erilaisten nuorten tapaaminen ja porukoiden sekoittuminen lisäävät kykyä ymmärtää erilaisia ihmisiä.

Ryhmässä olen nähnyt vihamiesten oppivan työskentelemään yhdessä ja uusien ystävyysuhteiden syntyvän. Riitoja on ratkottu ja pohdittu oman käyttäytymisen vaikutusta muihin. Ryhmäläisten kanssa olemme sitoutuneet turvallisemman tilan periaatteisiin ja tarvittaessa olen palauttanut mieliin yhdessä sovitut pelisäännöt.

Ja mikä parasta, joka kerta saa jotain hyvää syödäkseen! Siivoamme ja katamme pöydän yhdessä ja alamme syömään vasta kun kaikki ovat päässeet pöydän ääreen, kaikki saa maistaa kaikkea mitä muutkin on tehnyt. Yhdessä herkutellessa on vaikea vihoitella kellekään. Loppuajana olemme pelailleet lauta- ja korttipelejä tai nuoret ovat halunneet jutella kanssani heidän elämänsä tärkeistä jutuista. Ryhmässä käy kymmenisen nuorta ja osa on samoja, jotka kävivät ryhmässä jo koko edellisen lukuvuoden. Toiminta on siis ollut vielä pientä, mutta ne muutamatkin onnistumiset nuorten välisten ystävyysuhteiden tukemisessa ovat olleet työn arvoisia.

Saija Vaskisalo,
nuoriso-ohjaaja, harrastustoiminta

Jalkautuva ehkäisevä päihdetyö:

Jalkautuvat ohjaavat nuoria fiksumpiin valintoihin

Vapen haitat eivät jää vain itse tuotteeseen, sillä sen ympärille on kehittynyt vaarallisia ilmiöitä, kuten nuorten välistä diilaamista, velanperintää ja ryöstöjä. Jalkautuva ehkäisevä päihdetyö ei pysty pyyhkäisemään vapea pois kaupungin kartalta, mutta se voi ohjata nuoria tekemään fiksumpia valintoja

Nuorten välisissä vape- eli sähkötupakkakaupoissa on huumemaailmasta kopioituja piirteitä, kuten velanperintää, johon liittyy jopa väkivaltaa tai sen uhkaa. Mallia nuoret vapekauppiaat ovat ottaneet elokuvista ja sarjoista. Tiedossamme on tapauksia, joissa velanperijät ovat käyneet etsimässä vapekaupoissa velkaantunutta hänen omassa koulussaan ja jopa kotiovilla on käyty kolkuttelemassa.

Vape on verrattain kallista nuorille. Yhden sähkötupakan hinta on noin 15–25 euroa. Useimmilla nuorilla ei oikeasti olisi siihen edes varaa.

Velaksi ja osamaksulla ostamisesta tulee monen mielessä kuitenkin kannattavaa, sillä vape on nuorten keskuudessa statusuote. Sillä, jolla on vapea, on myös kavereita, sitä nimittäin käytetään useimmiten porukassa.

” Me emme varsinaisesti ole mikään hätänumero, mutta usein ensimmäinen, jolle soitetaan ja ensimmäisenä paikalla, kun alkaa tapahtua.”

Daniel Suopelto

Osa nuorista kokee, että voi jäädä porukan ulkopuolelle, mikäli vape ei maistu. Pienimmät vapediilerit ovat ala-asteella. Erytisen hälyttävää tässä on se, että kaupankäynnin mahdollistavat toisinaan lasten omat huoltajat. Nähtävissä on eräänlaista ”perheyrittöimintää”, jossa aikuiset tilaavat vapea ulkomailta netin kautta ja lapset diilaavat sitä omissa kaveripiireissään. Toki kauppiaiden joukossa on täysi-ikäisiäkin.

Tiedämme myös tapauksia, joissa sovitut vapekaupat ovatkin muuttuneet väkivaltaisiksi ryöstöiksi. Joskus ryöstön uhriksi on joutunut ostaja ja joskus myyjä. Ostajilta on viety rahat ja vaatteita, myyjiltä tietenkin vapet, mutta myös rahat ja muuta rahanarvoista omaisuutta.

Syitä ehkäistä ja puuttua nuorten vapettamiseen on siis monia.

Ehkäisevän työn tapahtuma seiskaluokkalaisille

Järkee vai ei? - ehkäisevän nuorisotyön teematapahtuma on yksi keino, jonka avulla pyrimme ohjaamaan nuoria fiksumpiin valintoihin. Syksyllä 2024 teematapahtuma järjestettiin kaikissa kaupungin ylä- ja yhtenäiskouluissa sekä Lahden Kristillisessä koulussa. Seiskaluokkalaisille suunnattuun tapahtumaan osallistui ennätysellisesti 54 luokkaa ja yli tuhat nuorta. Oppituntien aikana koulujen tiloissa järjestetty tapahtuma sisälsi toiminnallisia rastipisteitä, joissa nuorten kanssa käsiteltävinä aiheina olivat vapen lisäksi esimerkiksi kiristäminen somessa ja nuorten väkivaltaisuus.

Vuosittain järjestettävän ehkäisevän työn tapahtuman teemat nousevat ilmiöistä, joihin me ja muut ammattilaiset törmäämme työssämme nuorten parissa. Tällä kertaa kanssamme tapahtuman toteuttivat poliisin ennalta estävä työ, Päijät-Hämeen hyvinvointialueen oppilashuoltopalvelut, Lahden ensi- ja turvakoti, Tukikeskus Valopilkku, Walkers Lahti, Päijät-Hämeen ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö sekä kokemusasiantuntija. Mukana rasteilla on myös LAB-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita.

Jalkautumisia nuorten suosimiin paikkoihin

Jalkaudumme nuorten suosimiin paikkoihin, kuten kappakeskuksiin, puistoihin ja parkkihalleihin 3–4 iltana viikossa. Tarkoituksena on tulla nuorten kanssa tutuiksi ja siten päästä yhteisten keskustelujen äärelle. Kun olemme tutustuneet, pääsemme puhumaan myös päihteistä. Pääkohderyhmäämme ovat 13–17-vuotiaat nuoret. Me emme tee pitkäkestoista yksilötyötä vaan tarvittaessa ohjaamme nuoret eteenpäin muiden palvelujen piiriin.

Jalkautuvan ehkäisevän päihdetyön puhelin pirisee paljon. Meille soittaa esimerkiksi huoltaja, joka kaipaa neuvoja päihteiden käytöstä kiinnijääneen nuorensa kanssa tai tuttu nuori, joka toivoo nuorisotyöntekijän voivan purkaa kauppakeskukseen saatu porttikielto. Entistä useammin soittaja on henkilö, joka edustaa jotain julkista tai puolijulkista paikkaa, kuten kirjastoa, jossa nuoret ovat metelöineet, käyttäneet vapea tai alkoholia.

Tällaisissa tilanteissa me toimimme eräänlaisina tulkkeina tai neuvottelijoina ja selvitämme nuorten kanssa syntyneitä ristiriitoja. Me emme varsinaisesti ole mikään hätänumero, mutta usein ensimmäinen, jolle soitetaan ja ensimmäisenä paikalla, kun alkaa tapahtua.

Daniel Suopelto, palveluohjaaja, jalkautuva ehkäisevä päihdetyö

Lukuja vuodelta 2024

- 1086 nuorta osallistui Järkee vai ei? -ehkäisevä työn tapahtumaan
- 3329 kohtaamista nuorten kanssa julkisissa ja puolijulkisissa paikoissa jalkautumisiltoina
- 6521 kohtaamista kaikkienensa.

Jengityö: Kohderyhmänä rikoksilla oireilevat nuoret

Jengityö pyrkii tavoittamaan erityisesti ne nuoret, joilla on rikollista toimintaa tai korostunut riski siihen. Työ on sekä ennalta ehkäisevää että haittoja vähentävää. Tärkeimmäksi yhteistyökumppaniksi on noussut poliisi.

Viime vuonna jengityössä tehtiin töitä noin 150 sellaisen nuoren kanssa, jolla oli rikollista toimintaa tai korostunut riski siihen. Vuonna 2024 jengityö kohtasi nuoria 4420 kertaa. Suurin osa kohdatuista oli yläkouluikäisiä nuoria, jotka eivät välttämättä olleet kiinnittyneet muihin palveluihin. Keskusteluissa nuorten kanssa käytiin usein läpi päihteidenkäyttöön, päihteiden välittämiseen, väkivaltaan ja ryöstöihin liittyviä teemoja. Jengityön yksilötyössä oli 20 nuorta vuonna 2024.

Yksilötyössä käydään tiiviimmin nuoren kanssa keskustelua. Keskusteluissa usein toistuvia teemoja ovat olleet päihteidenkäyttö ja -välittäminen, ryöstöt ja väkivalta. Osan kohdalla painopiste on ehkäisevän työn puolella, osa keskustelussa on haittoja vähentävää työtä.

Haittoja vähentävä voi olla turvallisuuden lisäämistä kaupankäynnissä/ päihteidenkäytössä tai väkivallan vähentämistä. Jengityöstä tehdään tiivistä yhteistyötä poliisin kanssa ja perusopetuksen kanssa pyydettyäessä.

Vuoden aikana on kohdattu, otettu puheeksi, kerätty tietoa ja välitetty sitä eteenpäin. Nuorten kohtaaminen on ollut jengityön, kuten myös muun nuorisotyön keskiössä. Kun nuorten luokse ja keskusteluun on päästy, otetaan herkästi vaikeita asioita puheeksi. "Olitko mukana siinä ja siinä tappelussa?", "Miten usein terä on mukana, kun oot kaupungilla?" tai "Paljon poltat pilveä viikolla?". Nuoret puhuvat avoimesti, kun aikuinen maltaa kuunnella ja antaa luvan puhua isoista asioista.

” Lahdessa ei tällä hetkellä ole katujengejä, mutta maaperä sellaisen syntymiselle on otollinen. Meillä on nuorten muodostamia porukoita, jotka tekevät päihdekauppaa, ryöstöjä ja selvittävät välejä väkivallan avulla. Jengiytymistä ehkäisevää työtä tulee tehdä nyt, kun se on vielä mahdollista.”

Valtteri Tikka

Pyrimme ylläpitämään kuvaa siitä, mitä Lahdessa tapahtuu ja millaisia henkilöitä kentällä kulloinkin on. Kokonaiskuvaa olemme välittäneet eteenpäin aina, kun se on mahdollista. Keskeinen keskustelukumppani on ollut poliisin Ankkuritiimi ja ennalta estävä toiminta. Poliisille tulee viranomaisroolinsa vuoksi erilaista tietoa kuin nuorisotyölle, ja vastaavasti nuorisotyö kuulee kentän kuulumisista suuremmalla kapasiteetilla. Yhteinen keskustelu tuottaa uudenlaista tietoa ja näkemystä. Kohtaavaa työtä on tehty yhdessä poliisin kanssa jalkautumalla yhdessä. Avoimuudella ja yhteistyön läpinäkyvyydellä voidaan vaikuttaa nuorten asenteisiin viranomaisia kohtaan ja voidaan siirtää luottamusta poliisiin suuntaan.

Tärkeintä on keskustelu ja yhteydenpito matalalla kynnyksellä. Keväällä 2024 yhteisessä tapaamisessa peruskoululla on käyty keskustelua yhdessä poliisin, jengityön ja koulun kanssa korostuneen huolen nuorista ja kenen olisi hyvä työskennellä kunkin kanssa ja ketkä ovat kellekin tuttuja. Keväällä epävirallisia keskusteluja Lahden nuorista ja kokonaiskuvasta on ollut useita yhdessä poliisin kanssa.

On puhuttu nuorille, vanhemmille ja ammattilaisille. Olemme olleet kouluilla, vanhempainilloissa ja seminaareissa puhumassa nuorisorikollisuuteen ja väkivaltaan liittyvistä teemoista. Monesti olemme olleet tilaisuuksissa yhdessä poliisin kanssa. Kuulijoille välitetty viesti on ollut yhteinen, vaikka poliisi ja nuorisotyö ilmiötä tarkastelee hieman eri näkökulmasta.

On hienoa päästä puhumaan yhdessä, ja juuri yhteisen viestin kautta.

On pidetty yhteyttä ja ohjattu yksittäisiä nuoria puolin ja toisin. Kiinteä linkki ankkuritiimissä syntyi syksyllä 2024, jonka kautta yksittäisten nuorten jatkotuki on toteutunut jengityön kautta. Tämän ulkopuolella ollaan oltu mukana yksittäisissä puhutuksissa. Matalalla kynnyksellä on voitu konsultoida erilaisiin asioihin liittyen.

On kerrottu koetun ja nähdyn pohjalta Lahden tilanteesta ja jengitymisestä. On seisottu vahvasti nuoren ja nuoruuden puolella. On rakennettu ja ylläpidetty verkostoja.

Tärkeimmäksi yhteistyökumppaniksi on noussut vuoden aikana 2024 poliisi, erityisesti Ankkuritiimi ja ennalta estävä toiminta. Kohderyhmä on melko sama ja samat ilmiöt nousevat esille molemmilla sekä meillä että heillä. Yhteistyön rakentaminen ja jäsentäminen ei ole ollut kivetön tie. Jengityö on alusta lähtien herättänyt kysymyksiä ja nuorisotyön kohdentuminen rikoksilla oireileviin nuoriin on ollut melko uusi juttu. Puheella ja puurtamisella olemme kuitenkin päässeet eteenpäin ja yhteistyö on vuoden 2024 ollut parempaa kuin koskaan aiemmin. Kohtaamme nuoria erilaisista näkökulmista, mutta se on rikkaus. Nuorisotyön keinoin voimme tarjota läsnäoloa ja aikaa kohtaamisiin eri tavalla. Keskustelun sävy on usein ymmärtävä, ja usein puhutaan haittoja vähentävään sävyyn.

Jengityön hankekoordinaattori **Valteri Tikka** sekä palveluohjaajat **Denis Nikkinen** ja **Aapo Mikander**

Monikulttuurinen nuorisotyö:

Vähemmistöstressi näkyy monikulttuurisessa nuorisotyössä

Multi-Cultissa järjestettävien Multiperjantai-iltojen avulla pyritään helpottamaan monikulttuuristen nuorten kokemaan vähemmistöstressiä ja ennalta ehkäisemään stressin mukanaan tuomia ikäviä seuraamuksia.

Lahden nuorisopalveluissa on tehty monikulttuurista nuorisotyötä jo vuosikymmeniä. Kesällä 2024 saatiin kuitenkin Lahden monikulttuurikeskukseen lisäresurssi, kun uusi toiminnanohjaaja astui remmiin. Multi-Cultin nuokkuillat eli Multiperjantait täyttyivät syksyn myötä yläkouluikäisistä ja sitä vanhemmista nuorista.

Myös yhteistyö koulujen ja erityisesti MAVA-luokkien kanssa alkoi ryhmätysten ja yhdenvertaisuuskasvatuksen muodossa.

Useille nuorille, jotka ovat olleet Suomessa vasta viikkoja tai kuukausia, nuokkutoiminta on uusi asia. Turvallisella paikalla ja ohjatulla harrastamisella on vetovoimansa ja kun säännöllisessä nuorisotoiminnassa on mukana muita samassa elämäntilanteessa eläviä nuoria, kotiutuminen nuokulle on helppoa.

Vertaiskontakteja turvallisessa tilassa

Vähemmistöstressi näkyy monikulttuurisessa nuorisotyössä. Vähemmistöstressiä kokevan nuoren tueksi Multiperjantai-illoissa tarjolla on turvallinen tila ja turvallisia aikuisia, vertaiskontakteja ja tarvittaessa palveluohjausta.

Vähemmistöstressi on pelkoa siitä, että henkilö joutuu syrjityksi tai satutetuksi vähemmistöön kuulumisensa vuoksi. Pahimmillaan vähemmistöstressin oireena on ahdistusta, unettomuutta, salailua ja itsensä vahingoittamista. Kaikki tämä vaikuttaa nuoren oppimiseen ja vuorovaikutukseen.

Vastikään Suomeen muuttaneilla yläkouluikäisillä kokemukset syrjinnästä saattavat olla vielä ohutta, väärinymmärrykseksi verhoutunutta hämmennystä. Valtaosan elämästään Suomessa elänyt nuori tunnistaa jo selkeästi niin syrjinnän, kuin rasisminkin.

Vähemmistöstressi syntyy ympäröivän yhteiskunnan normeista ja oletuksista siitä, millainen ihmisen kuuluisi olla. Esimerkiksi etniseen tai seksuaaliseen vähemmistöön kuuluminen synnyttää sitä enemmän stressiä, mitä huonommin ympäristö antaa tilaa normista poikkeamiselle. Stressin määrä ja vaikutukset monistuvat, mikäli nuori kuuluu useampaan vähemmistöön.

Alli Mäntymäki, toiminnanohjaaja, monikulttuurinen nuorisotyö

Vähemmistöstressinsä kanssa yksin jäänyt nuori hakee ratkaisua kyynistymällä ja rakentamalla suojamuuria. Aikuisten tehtävä on taata, että nuori saa kasvaa omaksi itsekseen."

Alli Mäntymäki

Mukkulan nuorisotila: Harmia ja haasteita, mutta myös hyviä hetkiä

Nuorisoporukat ovat aiheuttaneet käytöksellään harmia Mukkulassa. Alueen nuorisonohjaajat puuttuvat yleiseen häiriköintiin ja setvivät varasteluun, päihteiden käyttöön ja lintsaamiseen liittyviä ongelmia yhteistyössä muiden nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten kanssa. Haasteista huolimatta nuokulla vietetään vapaa-aikaa ja koetaan hyviä hetkiä myös häirikköjen kanssa.

Viime aikoina Mukkulan alueen nuoret ovat saaneet paljon negatiivista huomiota sekä somessa että maakuntalehden palstoilla. Nuoria kuvataan väkivaltaisiksi häiriköiksi ja koko Lahden haastavimmiksi tapauksiksi. Erityisesti isoissa porukoissa pyörivät nuoret on leimattu häiriköiksi.

Mekin täällä Mukkulan nuorisotilalla olemme huomanneet, että nuorten huonovointisuus näkyy entistä enemmän. Viime aikoina olemme selvittelleet vaatteiden ja muun omaisuuden varasteluja, kannabikseen ja vapetteluun liittyviä ilmiöitä, koulusta lintsamista sekä yleistä häiriökäyttäytymistä. Näihin asioihin olemme puuttuneet tiukalla otteella keskustelemalla sekä koulun henkilökunnan että nuorten ja heidän huoltajiensa kanssa.

Nuokulla järjestettävä kuukausittainen maahanmuuttajaperheiden ilta on ollut

”Vaikka nuokullakin näkyy nuorten säätöä ja härväämistä, niin he kuitenkin kunnioittavat meitä ohjaajia ja yhteistä nuorisotilaamme.”

Lea Hakala ja Mariel Nyman

myöskin kätevä paikka tiedottaa ja ottaa ilmiöitä puheeksi.

Apuja olemme saaneet myös Mukkulan koulun kulttuuritulkilta kielimuurin poistamiseksi asioiden selvittelyissä. Olemme tehneet yhteistyötä paljon jengityön, poliisin ennaltaehkäisevän työn, Ankkuritiimin ja jalkautuvan nuorisotyön kanssa. Onkin mukavaa, että useina perjantai-iltoina nämä yhteistyökumppanit ovat viettäneet aikaa nuokulla nuorten parissa.

Kaikista näistä ongelmista huolimatta olemme iloisia siitä, että meillä on pysynyt keskusteluyhteys näihin haastavimpiinkin nuoriin ja heidän perheisiinsä. Vaikka nuokullakin näkyy nuorten säätöä ja härväämistä, niin he kuitenkin kunnioittavat meitä ohjaajia ja yhteistä nuorisotilaamme.

Ryhmässä joskus tyhmyys tiivistyy, mutta onneksi me saamme jakaa näiden häiriönuorten kanssa myös hyviä ja hauskoja hetkiä!

Lea Hakala ja Mariel Nyman,
nuorisonohjaajat, Mukkulan nuorisotila

Oppivelvollisuuden tuki: Moni nuori kipuilee alavalintojen kanssa

Oppivelvollisuuden tuen palveluohjaaja auttaa peruskoulun jälkeisistä opinnoista pudonneita, opintonsa keskeyttäneitä tai ilman opiskelupaikkaa jääneitä oppivelvollisia löytämään uusia mahdollisuuksia.

Työskentelen niiden 16–17-vuotiaiden oppivelvollisten kanssa, jotka jäävät ilman peruskoulun jälkeistä opiskelupaikkaa tai heidät katsotaan eronneeksi 2. asteen opinnoista. Moni kipuilee alavalintojen kanssa. Keväällä tehty yhteishaku ei ehkä vastaakaan enää syksyllä omia toiveita tai haku on tehty ”kuhan nyt jotain laitoin, kun en yhtään tiennyt”-ajatuksella. Näiden nuorten kohdalla opinnot yleensä päättyvät kesken, kun oma motivaatio ei riitä opiskelemaan alaa, joka ei kiinnosta. Osa nuorista taas turhautuu, kun ovat luulleet ammatillisen koulutuksen olevan pelkkää käytännön kautta oppimista. Teoria opinnot ovat heille kipukohtia, jolloin poissaolojen lisääntyessä jäädään opinnoissa jälkeen ja kiinni kireminen tuntuu ylivoimaiselta. On vaan helpompi jäädä kotiin. On myös nuoria, joille siirtyminen 2. asteelle peruskoulun jälkeen tuntuu vielä liian isolta stepiltä oman elämän tilanteen takia.

Kontaktoin nuoren ja hänen huoltajansa/laillisen edustajansa ensimmäisen tapaamisen sopimiseksi.

Tarkoituksena on ensin selvittää syitä, jotka johtivat siihen, ettei opiskelupaikkaa nyt ole. Selvitän nuoren tarvetta tukitoimiin, onko jo verkostoa ja millaista tukea tarvitsee opintojen suorittamiseen. Toimiva yhteistyö verkostojen kanssa mahdollistaa löytämään erilaisia nuorta hyödyttäviä polkuja. Oman alan selvittämiseen tai sopivammaksi oppimisympäristöksi hyödynnän omia Toimialojamme.

”

Näiden nuorten kohdalla opinnot yleensä päättyvät kesken, kun oma motivaatio ei riitä opiskelemaan alaa, joka ei kiinnosta.”

Riina Hallikainen

Jaksamisen ja sosiaalisen rohkaistumisen nostattamiseksi meidän Starttivalmennus, Helsingin Diakonialaitoksen Vamos sekä Lahden Diakonialaitoksen (DILA) hallinnoima yhteishanke Tsäänssi-paja ovat olleet tärkeitä yhteistyötahoja. Nuoren hyötyessä turvallisesta aikuisesta tai keskusteluavusta käännyin etsivän nuorisotyön ja Dominon puoleen. Sosiaalityön kanssa on luotu hyvät käytänteet yhteistyöstä nuoren asioissa, jotta emme tee päällekkäistä työtä ja pompottele peräkkäisiin tapaamisiin. Alueemme oppilaitosten kanssa on avoin keskusteluyhteys ja tahtotila on löytää oppivelvollisille sopivat opiskelupolut.

Riina Hallikainen,
palveluohjaaja, oppivelvollisuuden tuki

Lukuja vuodelta 2024

- Opiskelupaikkaa vaille jääneistä tuli 130 ilmoitusta. Näistä 64 % sai opiskelupaikan suoraan haun kautta tai aloittamalla opinnot pajajakson jälkeen.
- Nuorten tapaamiskerrat 346
- Huoltajan tapaamiskerrat 395
- Verkoston tapaamiskerrat 419

Seksuaalikasvatus ja -neuvonta:

Tieto tuo turvaa ja lisää ymmärrystä seksiasioissakin

Seksuaalikasvatukseen ja -neuvontaan suuntautunut nuorisotyöntekijä ehkäisee seksuaaliväkivaltaa ja -kaltointkohtelua kertomalla nuorille suojaikärajoista, omien rajojen asettamisesta ja rakkaudesta ylipäätänsä. Hänen kanssaan nuoret voivat keskustella asioista, joista ei muille uskaltaisi edes hiiskua.

Yksilötyö

Yksilötyössä nuoren kanssa voidaan keskustella hyvin arkaluonteisistakin asioista. Aiheita ovat olleet mm. seksuaalinen suuntautuminen, sukupuolen moninaisuus, identiteetti, itsetunto, yksinäisyys, tunnetaidot, parisuhteen kaipuu ja seksuaalinen kaltointkohtelu. Yksi tärkeimmistä työkaluista, joita käytän, on seksuaalianamneesi. Siinä läpi käydään ihmisen seksuaalihistoriaa. Historian läpikäyminen voi auttaa ajankohtaisen avun määrittämiseen ja syventää asiakkaan ymmärrystä omasta seksuaalisuudestaan.

Välillä asiakkaan kanssa voidaan harjoitella vaikkapa kondomin käyttöä dildon avulla, kerrotaan seksitaudeista, niiden testauksesta ja leviämistavoista ja toki tarvittaessa annetaan kondomeja, suuseksisuoja ja vaikkapa seksitamponoja mukaan. Muutamia kertoja on käynyt myös pariskuntia keskustelemassa ongelmistaan, jotka ovat liittyneet seksuaalisen halun eritahtisuuteen ja luottamuspulaan. Yleensä asioiden puheeksi ottaminen on helpompaa, kun paikalla on kolmas osapuoli, joka on puolueeton ja esittää kysymyksiä ja huolehtii, että molemmat saavat asiansa tuotua esille. Myös kotitehtäviä voidaan antaa esim. hellyysharjoituksia.

Seksuaalineuvonta- ja päivystys kouluissa

Ahtialan, Kivimaan, Kukkasen, Mukkulan ja Salpauselän yläkouluissa olen pitänyt 1–2 kertaa kuukaudessa ”touhunurkkauksia”, joissa ideana on saada nuoret helposti ja nopeasti keskustelemaan ja oppimaan seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. On pelattu seksialiasta, piirretty sukupuolielimiä mahdollisimman oikein ja nimetty eri osioita sieltä, mietitty millainen ihannekumppani voisi olla, keskusteltu sateenkaarevuudesta, etsitty tietoa puhelimella liittyen seksitauteihin, suutelemiseen, klitorikseen jne.

Palkinnoksi nuoret ovat saaneet joko karkkia tai kondomeja. Nuorilla on myös ollut mahdollisuus kysyä anonyymisti seksuaalisuuteen liittyvistä asioista esim. QR-koodin kautta ja myöhemmin saaneet kirjallisen vastauksen siihen.

Seksuaalikasvatusoppitunnit

Muutamit yläkoulut ovat hyödyntäneet mahdollisuutta tilata seksuaalikasvatusoppitunteja oppilaille. Näillä oppitunneilla on käsitelty mm. parisuhteen erilaisia muotoja, rakastumista, mitä on hyvä seksi, omia rajoja, groomingia ja seksuaaliterveyteen liittyviä asioita.

Myös Suomen Diakoniaopiston opiskelijoille on pidetty oppituntia siitä, millä keinoilla nuorten kanssa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista voi ottaa puheeksi.

Aikuisia saattaa hävettää puhua nuorille seksistä. Nuoret kuitenkin haluavat, että seksiin liittyvistä asioista puhutaan oikeilla nimillä, rehellisesti ja avoimesti.”

Maarit Taipalin

Nuokkuilat ja Kellarikahvila

Möysän ja Metsäkankaan nuokkuiloissa on nuorten kanssa mittailtu tietoa Väestöliiton Sitähän sä kysyt -pelin ja Hivpointin Seksi, suostumus ja nautinto -tietovisan avulla sekä pelattu seksibingoa informatiivisella kierteellä. Nuorten kanssa on käyty keskusteluja suojaikärajoista ja rakkaudesta ylipäätensä. Kellarikahvilassa järjestettiin "seksikäs kellari" yhdessä etsivää nuorisotyötä tekevien kanssa. Ilta oli suunnattu 18–29-vuotiaille. Illan aikana sai jättää anonyymisti kysymyksiä laatikkoon, joihin vastattiin myöhemmin kirjallisesti.

Keittiössä oli piparisuttraa eli piparitaikinasta sai tehdä haluamansa seksikkään hahmon tai vaikka peniksen ja koristella sen. Minun huoneessani halukkaat pääsivät tutustumaan Kaalimadolta lainassa olleisiin erilaisiin seksivälineisiin ja keskustelemaan niistä ja muistakin seksuaaliuuteen liittyvistä asioista. Ilta huipentui seksibingoon, joka oli informatiivinen, ja palkintoina oli kondomeja sekä Kaalimadolta lahjoituksena saatuja tuotteita ja leluja. Ilta oli nuorille hyvin mieleinen, ja suunnitelmassa on toteuttaa samanlainen ilta jatkossa pari kertaa vuodessa.

Setan nuorten illat

Syksyllä 2023 ja keväällä 2024 kiersimme Setan vapaaehtoistyöntekijän kanssa kaikki nuorisotilat kertaalleen läpi, ja järjestimme sateenkaareville nuorille oman nuokkuillan. Tarkoituksena oli tehdä Setan toimintaa tutuiksi varsinkin yläkouluikäisille nuorille ja antaa mahdollisuus tulla omalle nuokulle juttelemaan ja tapaamaan muita nuoria. Illoissa askarreltiin, oli pientä purtavaa ja juotavaa, ja toki pelailtiin. Uusia tuttavuuksia syntyi ja kiertäminen tuotti tulosta.

Kevään viimeisessä nuorten illassa Multi-Cultissa oli ennätysmäärä väkeä paikan päällä ja suurin osa oli yläkouluikäisiä. Pelitila Experiencen kanssa toteutimme kaksi striimaus iltaa, jossa pelattiin Tell me why -peliä. Katsojilla oli mahdollisuus kommentoida keskustelua ja peliä chatin kautta sekä esittää kysymyksiä. Setan kanssa jatketaan edelleen yhteistyötä ja kerran kuussa on nuorten ilta Monikulttuurikeskus Multi-Cultissa.

Maarit Taipalinen, palveluohjaaja, seksuaalikasvatus ja -neuvonta

Faktaa

Lapsiin kohdistuvassa seksuaaliväkivallassa on kolme kasvavaa ilmiötä.

- Lasten ja nuorten itse itsestään ottamien seksuaaliväkivaltaa todistavien kuvien määrä on eksponentiaalisessa kasvussa.
- Lasten kiristäminen alastonkuvilla on selvästi yleistynyt.
- Tekoälyä hyödynnetään yhä enemmän tuottamaan lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa kuvaavaa materiaalia.

Esimerkkejä lasten itse ottaman materiaalin määrän kasvusta löytyy ympäri maailman. Iso-Britannian vihjepalvelun, Internet Watch Foundationin, mukaan vuonna 2023 92 % analysoiduista väkivaltakuvista oli lasten itsensä kuvaamaa. Vuonna 2023 Nettivihjeessä vastaava luku oli 74 %, ja kehitys on näyttäytynyt samanlaisena vuoden 2024 ajan.

Lähde: Pelastakaa Lapset ry

Lukuja vuodelta 2024

- Koulupäivystyksiä 58 kertaa, joissa yhteensä kohdattu 1635 nuorta
- Seksuaalikasvatusoppitunteja 16 kertaa, joissa yhteensä kohdattu 235 nuorta
- Nuokkuiloissa ja Kellarikahvilassa kohdattu yhteensä 42 nuorta
- Setan nuorten iltoja 15 kertaa, joissa yhteensä kohdattu 85 nuorta
- Seksuaaliväkivallan yksilötyössä 21 nuorta.

Starttivalmennus:

Olivia sai apua masennukseen ja syömishäiriöön

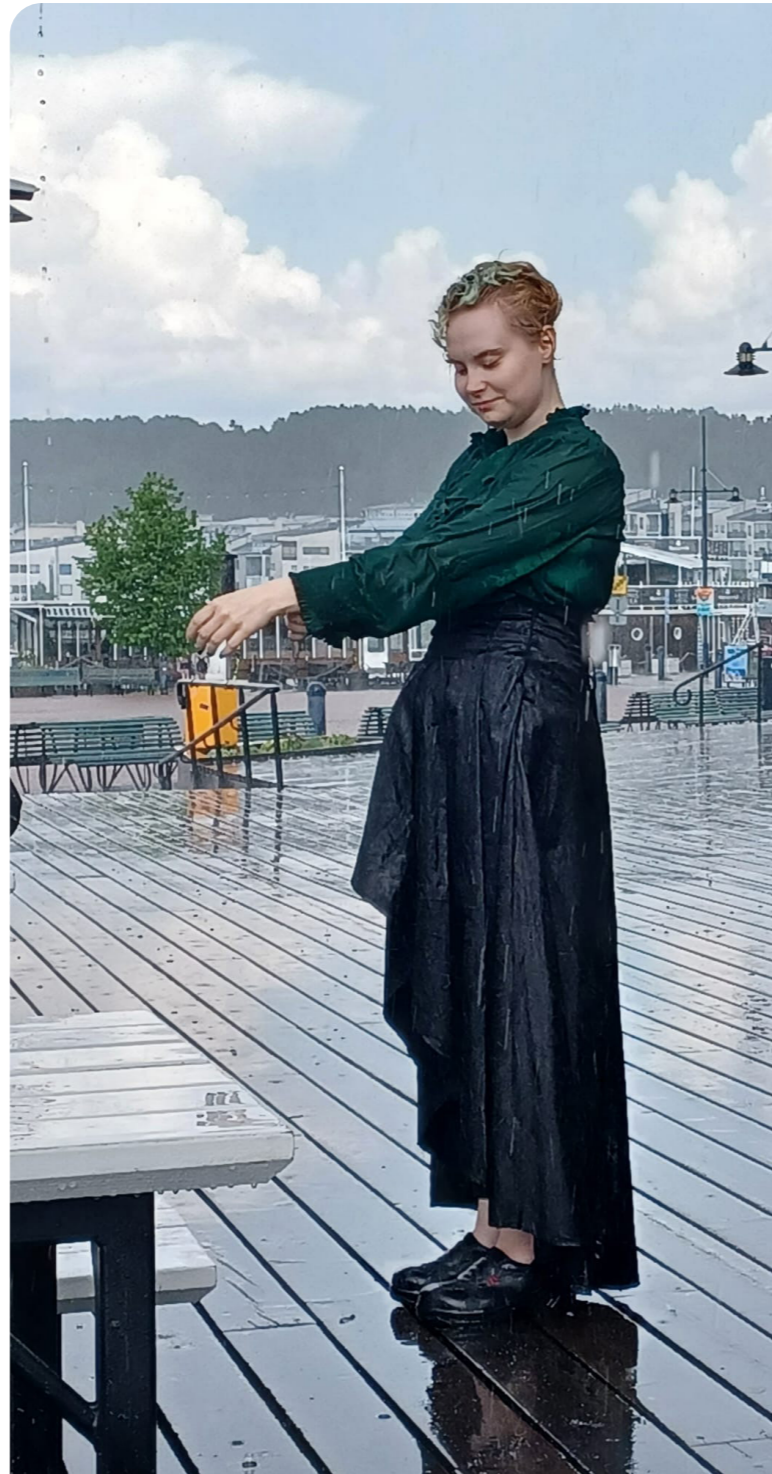
Masennuksesta ja syömishäiriöstä kärsivä Olivia, 23, on saanut apua ja tukea Starttivalmennuksesta. Tässä tekstissä Olivia kertoo itse tilanteestaan ja siitä, millaista Starttivalmennus on hänen kohdallaan ollut.

Olin ollut loppuvuodesta 2023 Poverian ryhmävalmennuksessa ja sen jälkeen lähdin kokeilemaan hoiva-avustajan työtä. Syömishäiriöni oli tuolloin pinnalla ja koin masennusta. Vointini huononi ja työnteko ei onnistunut. Jäin kotiin enkä jaksanut enää nähdä kavereita tai tehdä itselleni kivoja asioita. Tässä kohtaa aloin miettimään Starttivalmennuksen aloittamista. Kävin tutustumassa Starttiin ja pääsin aloittamaan ryhmässä alkukeväästä 2024.

Aloitin Starttivalmennuksessa käymisen kahdella päivällä viikossa ja sen lisäksi sain kotiin vietäviä palveluita neljä kertaa viikossa. Starttivalmennuksessa harjoittelin päivärytmiä, sain tekemistä viikkoon sekä poistuttua kotoa ihmisten pariin. Tavoitteenani oli harjoitella lounaan syömistä sekä omien tarpeitteni kuuntelemista ja rajojen asettamista.

”Jäin kotiin enkä jaksanut enää nähdä kavereita tai tehdä itselleni kivoja asioita.”

Olivia

Syksyllä 2024 sain lisättyä Startin käyntipäiviäni kolmeen: päivärytmini ja jaksamiseni oli kohentunut. Syömishäiriöni oireet olivat laantuneet ja sain syötyä useasti päivittäin. Myös fyysinen jaksamiseni oli lisääntynyt. Kesällä en vielä jaksanut kävellä kilometriä tai seisoa pitkiä aikoja. Syksyllä pystyin käymään Starttivalmennuksen kanssa kävelemässä ja retkillä. Loppusyksystä kotiin vietävien palvelujen määrä tiputettiin kolmeen kertaan viikossa. Pärjäämiseni kotona oli parantunut ja syömiseni tasaantunut.

Starttivalmennuksen toiminta on ollut monipuolista ja olen päässyt kokeilemaan uusia juttuja muun muassa Lahden kivi- ja koruharrastajien tiloissa kivien hiontaa sekä erilaista luonto- ja eläinlähdistötoimintaa. Starttivalmennuksen kautta olen tutustunut uusiin ihmisiin ja saanut lisää kavereita. Myös ohjaajien valmennuskokiriiden rentouttava läsnäolo ja halit ovat olleet tärkeitä minulle.

Starttivalmennus

- Matalan kynnyksen valmennuspalvelua 15–25-vuotiaille
- Vahvistusta mm. ryhmässä toimimiseen ja arkirytmin luomiseen, tutustumista työ- ja koulutusmahdollisuuksiin, itsetuntemusta ja uskoa tulevaisuuteen.
- Nuori voi käydä Starttivalmennuksessa valmennussopimuksella 2–4 päivänä viikossa.
- Startin pienryhmä koostuu 12 valmentautujasta ja toimii non-stop periaatteella.
- Pienryhmätöinnin lisäksi tarjolla myös yksilövalmennusta, jossa kartoitetaan tuen tarvetta ja työskennellään yksilöllisten tavoitteiden eteen.

Vointini mukaan olen tykännyt käydä myös Pelitila Xperiencellä muutamana iltana viikossa.

Starttivalmennuksen aikana olen tutustunut erilaisiin palveluihin, koulutuksiin ja jatkomahdollisuuksiin. Sain luotua oman jatkosuunnitelmani Starttivalmennuksen jälkeen. Lähdin Lahden Diakoniasäätiön Stoori-työpajalle.

Tilanteeni oli vakaantunut sen verran, että lähdin hakemaan Kelan kustantamaa vaativaa lääkinällistä kuntoutusta. Minulla kävi tuuri ja löysin terapeutin puolen vuoden etsinnän jälkeen Helsingistä. Aloitan kuntoutuksen helmikuussa 2025. Lisäksi olin vuosia toivonut pääseväni neuropsykiatrisiin tutkimuksiin ja viimein alkuvuodesta pääsin tutkimusjonoon. Tämän lisäksi sain paikan Nuorisotasuntoliitto NAL ry:n järjestämään nepsy-ryhmään.

Kaiken kaikkiaan elämäntilanteeni ja -asenteeni on tällä hetkellä varovaisen optimistinen.

Olivia, 23 v.,
Starttivalmennukseen osallistunut nuori

Lukuja vuodelta 2024

- Starttivalmennukseen osallistui 28 nuorta.
- Asiakastyytyväisyyskyselyn ka. oli 4.7 asteikolla 1–5.
- Starttivalmennuksesta oli hyötyä elämäntilanteessani -väittämän ka. oli 4.5.

20
24

Lahti

Lahden kaupungin nuorisopalvelut

**Kirkkokatu 21 E 15140 LAHTI
nuorisopalvelut@lahti.fi
www.lahti.fi/nuorisopalvelut**